

# ZEMPLEN.

Közlöny a társasélet, közgazdaszat s irodalom köréből.

**Előfizetési ár:**  
Egy évre 6 frt.  
Félévre 3 frt.  
Negyedévre 1 f. 50 k.  
Előfizetési pénzek  
valamint minden köz-  
lemény a szerkesztő-  
séghez S. a. Ujhelybe  
bérmentv. küldendők.  
Kéziratok nem adat-  
nak vissza.  
Nyílt térben egy  
sor 10 kr.

**Hirdetési díj:**  
3 hasábos petit sor  
egyszeri hirdetésnél  
5 kr.  
Többszörinél olcsóbb.  
Bélyeg díj mindig  
30 kr.  
Előfizetések és hir-  
detések felvételnek  
Lövy A. könykeres-  
kedésében és a szer-  
kesztőségénél.

3-ik szám.

MEGJELENIK MINDEN KEDDEN.

III-ik évfolyam.

Pesti terménytőzsde november 5.			Zempléni, s felső-magyarhoni vállalatok részvény árfolyama					Vidéki terményárak legutolsó vásár								
Terményárak			C z é g					P i a c z								
	ftos	v. mázsa		Ala- kult	Név- sz- ért.	Be- fiz.	Árfolyam		Buza	Rozs	Árpa	Zab	Kukorica	Szusz- ruza	Sza- lona	
Buza bányai	85	7 15	7 20	Zempléni hitelbank	1869	200	100	S. a. Ujhely	5 10	3 60	2 80	1 80	4	—	37	52
" " " "	86	—	—	Felső m. hitelbank Eperjes	1368	100	70	140	—	—	—	—	—	—	—	—
" " " "	87	6 95	7 15	Ungvári hitelbank	1869	200	112	175	—	—	—	—	—	—	—	—
Árpa malátának	72	2 65	3	Népbank Kassa	1871	50	25	33	—	—	—	—	—	—	—	—
" 2-od rangu	72	2 75	3 5	Népbank S. A. Ujhely	1870	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Zab	50	1 80	1 85	S. a. ujhelyi takarékpénztár	1866	200	200	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kukoricza bányai	—	—	—	Eperjesi " "	1845	105	105	800	—	—	—	—	—	—	—	—
" 2-od rangu	—	—	—	Tokaji " "	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Bab	85	4 15	4 20	N. mihályi " "	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Káposzt. repeze	75	7 62	7 75	Homonnai " "	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
" bányai	75	4 40	7 50	Gálszécsi " "	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

## K Ö Z L E K E D É S

a magyar északkeleti vasút szerencs-ujhelyi pályarészen.

		Érkezik		Indul		I. Osztály		II. Osztály		III. Osztály		IV. Osztály	
<b>Szerencs</b>		—		—		—		—		—		—	
B. Keresztur	—	10 ó. 7 p. d. e.	7 ó. 36 p. este	9 ó. 45 p. d. e.	7 ó. 10 p. este	76	48	33	18				
Liszka Tolesva	—	10 ó. 35 p. d. e.	6 ó. 8 p. "	10 ó. 45 p. d. e.	8 ó. 18 p. "	1	97	65	37				
Sárospatak	—	11 ó. 10 p. d. e.	8 ó. 46 p. "	11 ó. 15 p. d. e.	8 ó. 51 p. "	1	95	45	64				
S. A. Ujhely	—	11 ó. 34 p. d. e.	9 ó. 13 p. "	12 ó. 04 p. d. e.	9 ó. 42 p. "	2	60	1	94	1	30	73	
<b>S. A. Ujhely</b>		—		—		—		—		—		—	
Sárospatak	—	4 ó. 40 p. reg.	2 ó. 53 p. d. u.	4 ó. 21 p. reg.	2 ó. 31 p. d. u.	65	49	33	19				
Liszka Tolesva	—	5 ó. 10 p. "	3 ó. 26 p. d. u.	4 ó. 45 p. "	2 ó. 59 p. d. u.	1	30	97	65	36			
B. Keresztur	—	5 ó. 43 p. "	4 ó. 03 p. d. u.	5 ó. 20 p. "	3 ó. 36 p. d. u.	1	94	1	46	97	55		
Szerencs	—	6 ó. 10 p. "	4 ó. 34 p. d. u.	5 ó. 49 p. "	4 ó. 08 p. d. u.	2	60	1	94	1	30	73	
Miskolcz	—	—	—	—	—	4	77	3	57	2	39		
Pest	—	—	—	—	—	13	59	10	18	6	80		

### Megyenk emberbaráti intéze- teiről és alapítványairól.

Ha okát fürkészzük, hogy miért van hazánkban aránylag oly kevés philantropicus alapítvány, az talán egyebek közt abban is rejlik, hogy a meglévők lanyha kezelése, s részben pusztulása általában véve nem serkentő azokra, kik a sorstól megáldva, ilyfélek alapítását vagy gyarapítását eszközölhetnék.

Hogy is gondoljon valaki oly árva-ház vagy kórház gyarapítására, melyről, daczára az első alapítványok néha félszázados korának, magában az illető községben sem tudnak semmit.

Ezen szomorító körülmény indított engemet arra, hogy hivatalos kötelességemnek megfelelőleg az 1870-iki márciusi bizottmányi nagy gyűlésen tegyem meg abbeli indítványomat, miszerint tekintve azt, hogy megyénkben igen számos oly alapítvány létezik, melynek ki általi és mimódoni kezeléséről a megyei hatóság-nak, mint ez alapítványok természetszerű főgondnokának, tudomása sincsen; tekintve azt, hogy többen ez alapítványok közl csekélységüknél fogva eredeti rendeltetési céljokra alig, vagy nem is fordíthatók; tekintve továbbá azt, hogy azok, melyek-ről van a közönségnek tudomása, nem úgy kezeltek, mint a hogy kezelniök kellene: küldjön ki a bizottmányi nagy gyűlés egy választmányt, mely a megyében lévő minden emberbaráti alapítvány-ról és intézetről magának tudomást szerezve, jelentést és esetleg indítványt tegyen arra nézve, hogy a meglévő alapítványokat eredeti rendeltetési céljokra fordítani, vagy ha arra nem elegendők,

azokat az utókor számára miképen biztosítani és gyarapítani lehessen.

Felszólalásom méltányoltatván, választmány még ekkor nem küldött ugyan ki, de utasítottak a szolgabírák, hogy kerületjeik ilynemű alapítványait számba vevén, rólok jelentést tegyenek.

Az ugyanazon évi szeptemberi bizottmányi nagy gyűlés elé terjesztett alispáni jelentés egészségügyi részében ez ügy újból felelevenítettvén, s a választmány kiküldése kértvén, az akkor ki is küldött. Szerencsém lévén ezen választmány tagjául megválasztatni, a szolgabírák által beküldött jelentések átnézésénél csakhamar meggyőződtem, hogy kint a járá-sokban kevesebb puhatolható ki ez ügy körül, mint a mennviről tudomással mi a központban birtuk. De másrészt számos ily alapítvány felekezeti lévén, kétség támadt az iránt: van-e és mily joga a megyei hatóságnak ezen állítólag tisztán az illető felekezeti autonómiaja elé tartozó ügybe, hacsak főfelügyelőként is avatkozni.

De még azon aggodalom is nyilvánult, hogy ezen emberbaráti intézetek vagyónának közhírré tétele számos, igen practicus okoknál fogva, nem tanácsos.

Mindezen tekintetek végett a választmány egyéb megállapodásra nem juthatott, minthogy azon intézetek és alapítványok ügyében, melyek felekezeten kívülisége kétség nélküli, megkereste még egyszer a szolgabírákat, hogy a kijelölt alapítványi tőkék eredete, hol vagy kinél léte, mimódoni biztosítása, ki általi kezelése, kamatjainak hová fordítása iránt: kimerítő jelentést tegyenek.

Ezen jelentések tárgyalása már csak az uj megyei bizottság feladata leend.

De miután én részemről nem tartok attól, hogy a kegyes és emberbaráti alapítványoknak szellőztetése és esetleg tökéiknek nyilvántartása is azokra bármi módon kárral és veszélylyel járna, elsorolom itt mindazokat, melyeknek eddig nyomára jöttem, s melyek nagyrészenek tudomására az absolut kormány kutatásainak eredményeit összeállító hivatalos következő című munkából: „Statistik des Medicinal Standes der Kranken und Humanitäts-Anstalten, der Mineralwässer, Bäder, Trink- und Gesundbrunnen von Ungarn Wien, 1859.“ jutottam.

Emberbaráti alapítványaink a következők:

#### 1. Sátoralja-Ujhelyben.

1. Megyei kórház, alapított a megyei nemesség adakozásaiból 1833-ban; alapja 25.560 frt. p. p. s egy emeletes ház Terebesen 4000 frt. p. p. értékben. (Stat. der Humanitäts-Anstalten).

A szolgnbíró jelentése szerint alapított 1831-ben, s alaptőkéje 17,000 — 18,000 frt. között áll.

Ezen intézet a folyó évben az alább felhozandó megyei örüldével együtt a kormány által közkórházi rangra emeltetett, minek folytán igazgatásába, melynek élén eddig külön választmány állott, a kormány is be fog folyni.

2. Megyei örüldé összekötte az előbbivel, alapított 1840-ben a megye által Van ezenkívül Ocskay és Semsey-féle alapítványa. (Stat. der humanitäts-Anstalt.).

3. Katholikus szegények háza, alapított a Paulinus-rend által, alapja 4628 frt. p. p. (Stat. der Háman.).

A szolgabíró jelentése szerint alaptőkéje 8000 frt.

4. Az izraeliták kórháza alapított 1847-ben s fentartatik jótékony adakozások által. (Stat. der Human, és a szolgabíró jelentése).

5. Református szegények háza. alapítva és fentartva jótékony adakozásokból. (Szolgabíró jelentése).

6. Megyei fegyenczek kórháza.

### II. Sáros-Nagy-Patakön.

1. Szegények háza, alapította a múlt század elején Báthory Zsófia: alapja 2400 frt. p. n. azonkívül egy malom. 28 hold szántóföld, egy kis bérlak s több szőlőnek hegyvámja. (Stat. der Human.).

2. A református főiskola kórháza, melyet sem a Statistik der Human, sem a szolgabíró jelentése nem említi.

### III. Homonnán.

1. Szegények háza, alapította gróf Keglevich Teréz, Drugeth Zsigmond gróf özvegye 1600-ban, van készpénzbeli alapja. (Stat. der Human.).

Ezen alapítványt a szolgabíró jelentése nem említi.

2. Szolgabíró jelentése szerint: a homonnai kerületi kórház javára többek által tett alapítvány, mely a volt provisorium alatt hatóságilag kezeltetett: most a megyei bizottmány határozatával kiküldött választmány kezelése alá adatott, s ügye annyira előhaladt, hogy az épület készen áll, s bérbe adva tőkének gyarapodása végett várja rendeltetésére való fordíttatását.

3. Ugyancsak szolgabíró jelentése szerint két rendbeli, egyik gróf Csáky-Wandernáth család által tett 1689 frnyi, és egy gróf Csáky Antal Vincze által tett 500 frnyi alapítvány, mindkettő szegények számára. Ezek az illető család által kezeltetnek.

### IV. Tokajban.

1. Római katolikus szegények háza, a szolgabíró jelentése szerint alapítványal.

2. Reformátusok és

3. Görög-katolikus szegények háza, mindkettő könyöradományokból fentartva, a szolgabíró jelentése szerint.

4. Evangélikus szegények háza, alapította Márton lelkész 1800-ban. Van készpénz alapja és 20 hold szőlője. (Stat. der Human.).

Ezt a szolgabíró nem említi, mint szintén a

5. Dávid Dömötör által 1805-ben tett alapítványt, melyből egy szegényt segítik.

6. Fentiekén kívül van még magán tudomásom szerint Tokaj városánál kölcsön kiadva egy még a régebbi absolutistikus időkben bírság pénzeiből kórházi czélokra összegyűlt jeleutkenyebb tőke.

### V. Tállyán.

1. Római katolikusok és

2. Reformátusok szegények háza. Mindkettő könyöradományokból fentartva, szolgabíró jelentése szerint.

### VI. Tolcsván.

1. Községi árvaházi alapítvány, Szirmay Ádám gróf özvegye által 1832-ben alapítva. 6 árvára. (Stat. der Human.).

2. Községi szegények háza, a község által alapítva, 1849-ben, 10 ágyra. (Stat. der Human.).

### VII. Tarczalon.

1. Római katolikusok szegények háza, alapítványal. (Stat. der Human. és a szolgabíró jelentése).

2. Reformátusok szegények háza, fen-

tartva könyöradományokból. (Szolgabíró jelentése).

### VIII. Mádón.

1. Szegények háza, valláskülönbség nélkül, alapítványal. (Stat. der Human. és a szolgabíró jelentése).

### IX. Bodrog-Kereszturban.

1. Községi szegények háza, Stat. der Human, szerint alapítványal; szolgabíró jelentése szerint a nélkül.

### X. Olasz-Liszkán.

1. Községi szegények háza, készpénz alappal és ingatlan birtokkal. (Stat. d. Human.).

### XI. Nagy-Mihályban

1. Szolgabíró jelentése szerint a volt cs. kir. főszolgabírói hivatal által még az 1858-ik évben egy járási kórház alap keletkezésére megindított önkéntes alapítványi aláírásokból és bírsági pénzeiből összegyűlt alap, mely mintegy 11.449 frt. 59 kr-ra tehető. Ez megyei határozatnál fogva úgy, mint a homonnai külön választmány által kezeltetik, s magán tudomásom szerint közel van ahhoz, hogy rendeltetési czéljára fordíttassék.

### XII. Sztropkón.

Magán uton értesülvén arról, hogy a sztropkói kerületben is gyűlt össze a provisorium alatt hason czélú alapítvány, felhívásom folytán értesített az ottani magyar királyi adó-hivatal május 17-én. 1870-ben kelt átiratával, hogy a nevezett hivaltól 1862-ki május 10-én egy megyei választmány 308 frt. 67 $\frac{1}{2}$  krt. készpénzben és 1985 frtot kötvényekben, összesen 2293 frt. 67 $\frac{1}{2}$  krt. mint szegényt alapi pénzeket vett által.

Ezek azon alapítványok, melyeknek tudomására eddig juthattam, s melyek iránt óhajtottam, hogy egységes, könnyebb felügyelet okáért ezentúl a megyei közegészségügyi bizottmány főfelügyelete alá helylyeztessenek, mely rólok évenkénti kimerítő és részletes kimutatást a megyei bizottságnak előterjeszteni s azok kezelése iránt gondoskodni tartozzék.

dr Chyzer Kornél

Zemplénmegye főorvosa.

## Matolai Etelének,

mint a sátoralja-njhelyi kerület képviselőjének programja.

Az országos pártok közül — a mióta ekként alakultak meg mint jelenleg léteznek — a balközéphez tartozom; mert meggyőződésem nem enged sem azon pártot tartoznom, a mely közjogi kérdéseinket önállásunk és függetlenségünk nagyobb áldozatával oldotta meg, mint a melyt én a kiegyezés különben általam is óhajtott czéljából multhatatlanul szükségesnek vétem;

azon párthoz, a mely ősi törvényhatósági — megyei rendszerünket nem csupán annyira változtatta át, a mennyire azt a népképviselő eszméjének valósíttatása megkívánta, — de gyökerében felforgatta, és önkormányzatunkat a központi kormány mindenhatóságának, — a municipiumot a centralizációnak feláldozta, — és ez által magát ősi magyar alkotmányunkat megsemmisítvén, helyébe egy mondva csinált újat állított;

azon párthoz végre, mely a helyett, hogy a tényleg ugyan nem létezett, de az önálló állam fogalmától elválaszthatatlan nemzeti hadsereget létre hozná — annak még eszméjéről is lemondott.

Sem ama párthoz nem enged meggyőződésem csatlakoznom, mely a tények előtt szemet huny, és a törvényhozás által megszavazott, koronás fejedelmünk által szentesített törvényeket sem akarja — ha azok tetszését meg nem nyerték — törvényekül elősmerni.

Tartoznom kell tehát azon párthoz, a mely minden törekvésével és befolyásával oda hat, hogy a még megoldatlan kérdések ne a szabadelvűség rovására, bizonyos érdekeknek egy oldalulag kedvezve, a köz sőt magán ügyek minden szálait a kormány kezébe össze hozva a centralisatio szellemében; — de inkább az országos ügyekben szükséges központi hatalom csorbíttatása nélkül a törvényhatósági önkormányzat, — sőt az egyéni szabadság lehető kiméletével oldassanak meg;

tartoznom kell azon párthoz, a mely más felől a törvényhozás rendes útján létrejött törvényeket és törvényes alapokat vagy szerződéseket — még, ha azok ellenzése mellett hoztattak is — mindaddig, míg azokat ismét a törvényhozás rendes útján saját meggyőződéséhez képest javítani, megváltoztatni, vagy eltörölni nem sikerül — törvényekül elősmerni és tisztelti;

tartoznom kell azon párthoz, a melynek végre — ha idő folytával övé lesz a többség; a minek pedig előbb utóbb be is kell következnie — a kormány rutját a meglévő alapon is kezébe kell vennie, de azon nyíltan kifejezett szándékkal és törekvéssel, hogy az általa károsnak vagy veszélyeseknek tartott törvényeket és szerződéseket — a mennyire magunktól függ, lehetőleg azonnal, — a mennyire pedig velünk szerződött más felek is érdekelvük — ezen beleegyezésével, vagy a kikötött idő elteltével megalkoztassa, — eltörölje, jobbakkal pótolja.

Az országgyűlés működése két irányban nyilvánul; törvényt alkot: vagy ellenőrzi a kormányt.

Ezen ellenőrzés ismét a kül- és belügyekre terjed.

A belügyeknél az orsz. gyűlés feladatául tekintem arra ügyelni, hogy a kormány a törvényeket végrehajtsa, de azon túl ne terjeszkedjék; hogy törvényeket saját rendeleteivel fel ne fügesszen, első hatóságilag ne magyarázzon, ne változtasson, ne pótoljon, s a törvényhatóságok különben is nagyon szűk korlátok közé szorított önkormányzatát tovább ne csonkítsa. — E téren a kormány eddigi magartása után ítélve, az ellenőrzés mentül erősebb gyakorlatára szükség van.

Külügyi politikájához azonban kormányunknak — kivált a mennyiben a nekünk annyira szükséges békét feltartotta — teljes helyesléssel járulok; — és miután most már épen kerületünk eddigi képviselője hivatott meg külügyeink vezetésére: jövőre még nagyobb bizalommal vagyok az iránt, hogy — ha csak a nemzet becsületét nem kell a béke árulá oda vetnünk — kormányunk ezentúl is megtartja azt nekünk.

Hazánk közjogi kérdései — a melyek t. i. a birodalom többi tartományaihoz való viszonyunkat és ősi alkotmányunk átalakíttatását illetik — már majd mind megoldvák. — és pedig nagy részben úgy a mint én épen nem kívántam azokat megoldva látni. Most már, mint fentebb is érintem csak idő hozhatja meg az alkalmat azokon változtathatunk, a melyet fel is kell használnunk, de a melyet erőszakolva fel nem idézhetünk.

Van azonban egy igen fontos közjogi kérdés, a mely még megoldásra vár: ez az országgyűlés felső házának átalakíttatása. Ez a mostani képviselőház hátralevő rövid napjai alatt szönyegre már alig kerül, s azért csak rövided jegyzem meg, hogy e kérdésben most is hiva vagyok megyeink bizottmánya azon nézetének, miszerint abba a törvényhatóságok küldöttei lennének felveendő.

A magántörvények terén — habár a minden áron és minden körülmények közti codificatiót — szerves törvénykönyv alkotást — nem tartom oly nélkülözhetetlen szükségnek, mint azt a jelen nemzedék doctrinaire pnlticusai tartják, óhajtom azért, mert az újabb két évtizedben közbejött gyakori változtatások által e téren előidézett zavar, csak rendszeres törvénykönyvek behozatalával szüntethetjük meg.

Rendszeres váltó-törvénykönyvünk van. Egy netalán alkotandó kereskedelmi törvénykönyvre nézetem a múlt 1870. évi magyar jogász-gyűlés azon véleményével megegyez, miszerint annak nemzetközinek vagyis a szomszéd művelt európai országokkal közösen megállapítottak kellene lenni.

A polg. perrendtartást a művelt világ legelőbbre haladót törvénytudóival egyetértőleg a nyilvánosság és szobeliségre kívánom alapíttatni; mert úgy vélem az eljárást az osztrák perrendtartás bélyeg-jövedéket hajtó beadvány-szaporító nehézségétől, — a bírákat

pedig a mellék befolyások és ezekkel járó gyanúsításoktól leginkább megóvhatóknak.

A polg. törvénykönyvet — ha szinte alakját a külföldtől vettük is — lényegére nézve hazai jog-történetünk és abból fejlett nemzeti jogérzetünkre kell alapítanunk. Sem az idő nem engedi, sem nem szükséges, hogy itt annak minden fejezetén, minden tárgyán végig menjünk, s azért csak egy észtevételet teszünk, a melyet feleslegesnek tartanék ha a n. m. I. u. ministerium megbízásából készült javaslat nem adna rá alkalmat. Ez az, hogy valamint minden más törvény, úgy a polg. törv. könyv szövegezésében is fő sulyt helyeznek arra, hogy annak megértéséhez nem csak a hármasszigorlat után nyert „juris doctori“ babérok szükségesek ne legyenek: de éppen ellenkezőleg a nyelv bírásán kívül az egyszerű józan ész elég legyen, hogy a törvényt még nem akarva is mindenki megérteni kénytelen legyen.

Egyik vallás-felekezetnek a többiek felett uralma — „uralkodó vallás“ — a mai világban már éppen oly elavult, és keblünk igazság érzetével ellenkező eszmé: mint egy vallás-felekezetnek a többi általi elnyomatása — „a tolerantia.“ Pártolom tehát a társadalomban és a törvény előtt a vallás felekezetek közti tökéletes egyenlőséget, és — mint ezen egyenlőség elengedhetetlen feltételeit és szükséges következményeit — házassági ügyekben a szentszövekek bíraskodásának eltöröltetését, és a polgári házasság megengedtetését.

A büntető törvénykönyv tárgyában képviselő-jelöltnek nyilatkozatát még nem hallottam, a mely ne központosulna azon általános szólásmódban, hogy azt a kor — az emberiség — humanismus igényei szerint kívánja alkotatói. A mindenki által koptatott szólásmódnak belértéket nem tulajdonítok, s azért annál meg sem állapodom; — más részről az egész törvénykönyvön elmefuttatásommal végig nem mehetek, — s azért csak egy példával kívánom e részbeli elveimet megösmertetni.

A büntető törvényeket azon alapelvekre kívánom fektettni, hogy a büntetés ne megtorlást — bosszút — képezzen; de csak szükséges védelmi eszközt a közrendnek, s az egyes polgárok személy- és vagyon biztonságának érdekében. — A büntetések tehát legyenek szigorúak, de nem a fentebb jelzett czélon túlvágók, és nem az emberi méltóságot lealacsonyítók. Az utóbbiak alatt a testi fenyítéket értem, a melyet különben a képviselő háznak már egy pártja sem védelmez.

Az előbbiek, vagy is a czélon túl vágók a halál-büntetések, a melyeket — egyedül a rögtön bíraskodás körébe eső némely eseteket még most kivéve — teljesen eltörölnököknek vélek.

A nevelés és közoktatást illetőleg főszólyt helyezek arra, hogy arról az egész hazában egyaránt gondoskodva legyen, és e végből — a hol magok a községek annyira szegények — mint ez többnyire a határszéleken és hegyi vidékeken lakó nem-magyar ajku népünknel fordul elő — hogy saját erejükből a legegyszerűbb községi iskolát sem képesek előállítani: ott ez az ország állami segélyével létesíttessék — akként, hogy a legszükségesebb elemi oktatást mindenki saját anyanyelvén nyerhesse; de azon felül a magyar — mint országos nyelvben is részesülhessen annyi oktatásban, hogy a fogékonyabbak és tehetségesebbek ez által fokozottan a magasabb tanfolyamokra is képesekké váljanak.

Mit szóljak pénzügyi törvényeinkről?... Ezek a legmelyebb tanulmányozást és buvárlatot igénylik, annyira, hogy szerénytelenség nélkül, mostani készülétemmel annak részleteibe nem bocsátkozhatom. Könynyü a bélyeg, — a százalék, — és dohány-egyedáruság ellen hangzatos ékes-szóvalással kikelni; — ezek egyi künknek sem kedvesek; és nem helyeselhetem, hogy ezek annak idejében, midőn éppen oly kevés rázkódtatással lehetett volna azokat félretenni, mint tettük az osztrák polg. törv. könyvet — el nem töröltettek, — most sem tartom lehetetlennek, hogy azokat legalább ne enyhítsük, és gyűlöletesebb részeikben ne módosítsuk; — sőt a mennyiben különösen a dohányegyedáruság némely dolgokban a kijáratásra aránytalan ingert nyújtván — a népet erkölcselenti; azt multhatatlanul és mentül előbb módosíttatni — lehetőleg eltörölnököknek.

De mindamellét se kecségtossuk magunkat pénzügyeinkben valamely arany korszak hajnalával a közel jövőben. még azon esetre sem, ha többséget nyernénk az országgyűlésen, mert — hogy többet ne emlísek — a közös

hadserg roppant szükséglete és az az állam-adósság elvállaltatása által (a melyet magunkról elhárítani nem is lehetett) oda jutottunk, hogy már most nem az a kérdés, mennyi azon szükséglet, a melyet a honpolgárokra adóképen ki kell vetnünk: de mennyi azon adó, a melyet a honpolgárok tönkre jutás nélkül elbírhathatnak.

Ezen hangzatos szónoklatokkal nem segíthetünk; a legjózanabb és legszigorubb gazdálkodással sem orvosolhatjuk azt meg rögtön; de igen is enyhíthetünk rajta, elviselehetőbbé tehetjük, és előkészíthetjük a lehetőséget a jövő nemzedéknek arra, hogy ezen sajnos helyzetből kijuthasson.

Mondanom is felesleges, hogy pénzügyünket független és önállóvá tenni, — azt az osztrák bank alól emancipáltatni óhajtom.

A pénzügygyel legközelebb rokonságban áll a nemzet-gazdaság és kereskedelem

Valamint az előbbiben az ugynevezett protectionolis rendszereit, úgy az utóbbiban a be- és kiviteli tilalmaknak határozott ellenese vagyok; mert a nemzeti vagyonsodás éppen egy a földművelés és ipar terén a természet és feldolgozás által, — mint a bereskedés terén, a nyers termények és iparművek kivitele és behozatala által a természetes és szabad fejlődés mellett gyanapodik legjobban — Kivételt csak mint a külföldön ellenünk irányzott ilyen mesterséges rendszabályok által szükségessé vált véd-rendszabályt tartok megengedhetőnek: különben pedig eleven az, hogy szabadon termeszthesse mindenki a mi neki legjobban kifizeti magát, — szabadon üzhesse mindenki azon iparágát, és készíthesse azon iparművet, a melyet legdrágábban adhat el; és a kinek mire szüksége van, ott vehesse, a hol legolcsóbban kaphatja.

Szóljunk végre a nemzeti véderőről. Már azokból, miket pártállásom jellemzésül mondek — következnek, hogy egy tisztán nemzeti hadserg alakíttatását óhajtom; — azt pedig oly alap-elveken, hogy czélja ne a hódító, vagy az idegen hatalmak ügyeibe avatkozó háboru, — de egyedül a védelem, vagy a megsértett nemzeti becsület megoltalmaztatása legyen. — Ezt azonban csak politikailag, nem hadtanilag értem, mert hadtani szempontból azt kell kívánunk, hogy ha oly eset állana elő, a melyben már ki nem kerülhetjük a harcztot hadsergünk támadólag léphessen fel, s a háboru ne hazánk — de ellenségünk területén dőljon és végződjék be.

Kivánom tehát, hogy mindenek előtt a magyar királyi honvéd gyalog zászlóaljok és lovas századok a még hiányzó tüzérség és egyéb alkat-részek és kellékek megalkottatása által valódi magyar hadserggek legyenek; — és ennek teljes keresztül vitele után a már akkor kevésbé szükséges és iszonyu költséges közös osztrák hadserg vagy egészen szünjék meg, vagy lehetőleg kis számra szállíttassék le.

Szóljunk végre a nemzeti véderőről.

Már azokból, miket pártállásom jellemzésül mondek — következnek, hogy egy tisztán nemzeti hadserg alakíttatását óhajtom; — azt pedig oly alap-elveken, hogy czélja ne a hódító, vagy az idegen hatalmak ügyeibe avatkozó háboru, — de egyedül a védelem, vagy a megsértett nemzeti becsület megoltalmaztatása legyen. — Ezt azonban csak politikailag, nem hadtanilag értem, mert hadtani szempontból azt kell kívánunk, hogy ha oly eset állana elő, a melyben már ki nem kerülhetjük a harcztot hadsergünk támadólag léphessen fel, s a háboru ne hazánk — de ellenségünk területén dőljon és végződjék be.

Kivánom tehát, hogy mindenek előtt a magyar királyi honvéd gyalog zászlóaljok és lovas századok a még hiányzó tüzérség és egyéb alkat-részek és kellékek megalkottatása által valódi magyar hadserggek legyenek; — és ennek teljes keresztül vitele után a már akkor kevésbé szükséges és iszonyu költséges közös osztrák hadserg vagy egészen szünjék meg, vagy lehetőleg kis számra szállíttassék le.

### A sárospataki takaré- és kölcsönegyesület, mint népbank

negyedik évi kimutatása.

(1871. január — december).

#### A. Alaptőke.

3102 darab 5 frtos részvény, melynek értéke 155,100 frt. o. é. — Ebből ba van fizetve 104,095 frt. 66 kr. o. é.

#### B. Forgalom.

#### Bevétel.

Pénzkészlet 1870. évi dec. 31.	2509 ft 72 kr.
Egész részvényekből	7500 „ — „
Havi részletek fizetésekből	32908 „ 21 „
Beváltott kötelezvények	844380 „ — „
Kamatra, kezelésre és vegyes költségre	24516 „ 51 „
Betét 6 és 7% kamatra	119107 „ 86 „
Betétek visszafizetése	35933 „ 76 „
Kölcsön 7% kamatra	1414 „ 11 „
<b>Tartalékalapra</b>	<b>1414 „ 11 „</b>
<b>összesen</b>	<b>1068270 frt. 17 kr.</b>

#### Kiadás.

Egész részvények kamatja	2452 frt. 7 kr.
Havi részletek kamatja	3559 „ 5 „
Kamatra adott összeg	936636 „ 53 „
Kezelés és vegyes kiadás	5861 „ 32 „
Betétek visszafizetése	71696 „ 84 „
Betétek kamatja	3906 „ 88 „
Kölcsön visszafizetése	38900 „ — „
Kölcsön kamatja	3530 „ 69 „

Tartalékalap 6 betétre	1691 „ 86 „
Pénzkészlet 1871. dec. 31-én	534 „ 93 „
<b>összesen</b>	<b>1068270 frt. 17 kr.</b>

#### C. Mérleg.

(1871. december 31-én).

#### Teher.

Az egész részvények főkönyvében van 1425 db. 50 frtos részv. befiz.	71250 ft. — kr.
A havi részl. főkönyvében 1677 db. 50 frtos részv. be van fizetve	37845 ft. 66 kr.
A betétek főkönyvében 5 és 7 betét és kölcsön találatott	110603 ft. 64 kr.
A kölcsönkért összegek főkönyvében van 7 -es kölcsön	38786 ft. 16 kr.
A tartalékalap főkönyv. van	2166 ft. 92 kr.
A kamat és kezelési költség főkönyvében van	14204 ft. 85 kr.
<b>összesen</b>	<b>274857 ft. 23 kr.</b>

#### Vagyon.

A részvényeseknél 2040 darab kötelezvényen kamatra van elhelyezve	271203 ft. — kr.
Házzvételbe van fektetve	3119 ft. 30 kr.
Pénzkészlet 1871. dec. 31-én	534 ft. 93 kr.
<b>összesen</b>	<b>274857 ft. 23 kr.</b>

Kelt Sárospatakon, jan. 10. 1872.

**Oláh Ödön,** **Antalfi János,**  
ellenőr. **Elődök.**  
**Szeremley Gábor,** **Enődy Dániel,**  
könyvelő. **alelők.**  
**Pavletics Gyula,**  
pénztárnok.

### Tárogató.

(Hejyi, megyei s vidéki ujdonságok.)

(1) **Matolay Etele** országgyűlési képviselőnk f hó 20-án vett választótól bucsút s a délutáni vonattal Pestre utazott. A választók nagy tömege zászlók és zeneszóval kíséret az indóházhoz, hol nevében Bajusz József barátunk hazafias és meleg baráti érzeményből fakadt bucsubeszédet tartott, melyre a képviselő ur röviden, de a helyzet komolyságától áthatottan válaszolt. — Mint értesülünk S. Patakon a főiskolai ifjuság várakozott reá az indóháznál, melynek nevében Kiss Lajos tartá az üdvözítő szónoklatot. Miskolczon pedig a pályaudvarnál nagyszerű fátyás zenével tisztelték meg a város szabadelvű polgárait.

(2) **Megyénk főispánja** gr. Andrássy Aladár méltóságáról a köztelebbi napokban leköszönt. Helyébe testvérét gr. Andrássy Manónt említi a hír, ki már egyszer 60 és 61-ben megyénknek főispánja volt. A távozó főispán eddigi működését mindenestre tapintatos ág és jó akarat jellemzi. O párfeleivel szemben — kik sokszor túlzásba estek, méltányos tudott lenni mindig az ellenzék irányában is. Nevét Zemplénnegy közönsége kétségkívül odairandja, hol jobb emlékü fiamak nevei fájjegyezve vannak.

(3) **Dobon** gr. Andrássy Aladár birtokán az elmúlt heten nagy hajtróvadászat rendezett. Az eredmény 300 darab nyúl. Mondják: hogy vadászok nem voltak kellő számmal, különben háromszáz nyúl eshetett volna martalékal. Megyénkbeli gr. Sztáray és b. Seány Lajos is jelen voltak az élvezetes vadászaton.

(4) **Árva törvszéki** kiadóvá kinevezett városi jegyző Jancsó Gyula, s az időközben elhlt Danilovits József aljegyző helyébe legközelebb Csengery József eddigi megyei alszámvévo és Szabó Elek ügyvéd választattak meg.

(5) **A Magyar és Erdélyhonban lakó összes lengyelek** saját érdekükben felkértenek, hogy lehetőleg pontos lak ezimeiket a „Tygodnik Polski“ című lengyel hetilap szerkesztőségének Pesten, Posner féle könyvnyomda, minél előbb beküldjék.

(6) **Jövő héttől** kezdve a „Diana“ fürdőben hetenként háromszor, fürdésre alkalmas szobák fognak berendeztetni. Örülünk, hogy e nagyon érzett hiányon, habár kissé későn is segítve leend. Azon napokat, melyeken fürdők lesznek kaphatók, az igazgatóság közelebb határozandja meg, s egyszersmind a közönség tudomására fogja juttatni.

(7) **Mádon** „Hegyalja-mádi“ czimen takarékpénztár alakult, mely 1000, ötven forintos részvény által képviselt tőken fog alapulni, melyből azonban egyelőre csak 600 darab rész-

véy tétetik folyóvá. Mint értesültünk, a részvények már mind alá vannak írva, s csupán az alapszabályok megerősítése szükséges: hogy az intézet megkezdhesse működését.

A sárospataki hittauhallgató ifjuság által f. é. január 13 kán a betegsegélyző egyesület javára tartott táncvigalom pénztári bevétele: 258 frt. 27 kr. Kiadás: 239 frt. 52 kr. Tiszta jövedelem: 18 frt. 75. kr. A felülfizetők névsorának közzététele később fog megtörténni, mivel jótékony adakozások még folyvást érkeznek.

**Meghívás** a „közép hegyaljai népbank“ f. é. február hó 1-ső napján délelőtti 9 órakor a tolcsvai városházánál megtartandja 2-ik évi rendes közgyűlést melyre a t. cz. tagok tisztelettel meghívattak.

Az igazgató bizottság.

Lapunk az alapjukban megváltozott nyomdai viszonyok miatt késett pár napig, miért is a t. olvasó közönség szives elnézését kérjük.

### Zemplénmegye állandó bizottmányának névsora.

- Bajusz József  
Br. Balassa István  
Benczur József  
Bessenyei Gábor  
5. Bessenyei Pál  
Boronkay László  
Boronkay Károly  
Bujanovics Rudolf  
Cseley Antal  
10. Dercsényi Kálmán  
Diószeghy János

- Id. Farkas Lajos  
Fejes István  
Fesztóry Tamás  
15. Br. Fröhlich János  
Füleky György  
Füzesséry Sándor  
Gógh Antal  
Gócze Bertalan  
20. Hlavathy János  
Harkányi Károly  
Hegedűs László  
Kazinczy István  
Kálnitzky Károly  
25. Komáromi Ferencz  
Kossuth Pál  
Kun Dániel  
Lácay László  
Laky Endre  
30. Löherer Mihály  
Lónyay Ödön  
Markovics Antal  
Matavovszky János  
Matyasovszky Boldi  
35. Matolay Etele  
Matolay Viktor  
Id. Meczner Rudolf  
Mezőssy László  
Mezőssy Menyhért  
40. Nagy József  
Oláh Dániel  
Orosz Sándor  
Payzoss János  
Prámer Alajos  
45. Petrovics Elek  
Péchy Ferencz  
Pilissy Zsigmond

- Pilissy Ferdinánd  
Somogyi István  
50. Schön Vilmos  
Br. Senynyey Pál  
Br. Senynyey Lajos  
Spóner Tivadar  
Stépán Mihály  
55. Szalánczy István  
Szányi Gyula  
Szakácsy Dániel  
Szabó Zsigmond  
Szemere Miklós  
60. Szervitzky György  
Szirmay Pál  
Szirmay József  
Szentlélek Géza  
Szirmay Ödön  
65. Szöllőssy Gyula  
Szeghy Gyula  
Szentiványi László  
Szögyényi Imre  
Dr. Ungár Sámuel  
70. Vladár Kristóf  
Vladár Tamás  
Vályi István  
Vékey Gedeon  
Viczmándy Mór  
75. Viczmándy Viktor  
Vitányi József  
Zsolnay Endre  
Zsolner László  
Zalay István  
80. Zábráczky Ottó

**BORÚTH ELEMÉR,**  
telelős szerkesztő és kiadótulajdonos.

## HIRDETÉSEK.

### A s.-a.-ujhelyi népbank mint részvény-társulat

1372-ik évi február 21-ik napján délutáni 3 órakor S. a. Ujhelyben a népbank helyiségében

#### rendes évi közgyűlést tartand,

melyre a t. cz. részvényesek meghívattak.

A közgyűlés tárgyai következők:

- 1) Évi jelentés a bank üzleteredményéről.
- 2) Zár számla, és az évi mérleg megállapítása.
- 3) Szám vizsgálók választása.
- 4) Osztalék megállapítása.
- 5) Biráló bizottmány s hiányzó igazgató választmányi tagok választása.
- 6) A részvényes tagok által az alapszabályok értelmében teendő indítványok feletti határozás.

Kelt S. a. Ujhely 1872. január 16.

**Nyomárkay József**  
vezérigazgató.

1-2

### Uzleti helyiség változtatás.

Alólírottak bátorkodunk a t. cz. közönségnek tudomására juttatni, miszerint folyó hó folyama alatt irodánkat, mely a következő üzleteket foglalja magában, ugymint:

- 1) Szállitmányi és bizományi üzletet,
- 2) A termény-kereskedést.
- 3) A „Pesti biztosító intézet“ főügynökségét tűz- és jégkár ellen, valamint az ember életére.
- 4) Az „Első magyar állatbiztosító társulat“ vezérügynökségét
- 5) A n.-sárosi műmalom raktárát.
- 6) Zsák kölcsönző intézetet,

a Kazinczy utcában álló, ujon épült Andrassy grófnő házába helyezzük át, és midőn eddig pártolásukban részesített jóakaróinkat biztosíthatjuk, hogy ezentul rendelkezésünkre álló tágasb helyiségünknel fogva még inkább és még pontosabban meg fogunk felelni kívánalmaiknak, köztudomásra tesszük egyszersmind, miszerint nálunk száraz jó tűzifa, becsületes ölebbe kirakva mindenkor mérsékelt ár mellett kápható, és ha a fogyasztók előre előjegyeztetik magukat, az gratis szállitattik házukhoz.

S. a. Ujhely, januárhó 1872.

**Reichard és Friedlieber,**  
illetőleg  
**Friedlieber és Reichard.**

Nyomatott Weisz Mór özvegyénél, S. a. Ujhelyben 1872.

### Pályázati hirdetmény.

A s. a. ujhelyi kir. törvényszékhez engedélyezett s 300 frt. évi javadalmazással járó két joggyakornoki állomásra, jogvégzett egyének részére pályázat nyittatván, ez iránt, — valamint

ugyan csak a fentebbi kir. törvényszékhez továbbá az ujhelyi, gálszécsi, kir. helmezi, tokaji és szerencsi járás bíróságokhoz megkivántató egy egy végre hajtói állomások iránt is, a folyamodványok alul irthoz folyó hó 30-ik napjáig beadandók.

Ujhely január 17. 1872.

**Evva András,**  
kir. törv. sz. elnök.



### Magyar éjszakkéleti vasút.

### Hirdetmény.

Az alólírt vezérigazgatóság a t. cz. közönség tudomására hozza, miszerint a s. a. ujhely-legendye-mihályi vonalrész Legendye-mihályi állomással 1872. évi január hó 7-ik napján a közforgalomnak át fog adatni.

Ezen állomás személyek-, podgyász-, gyorsáru- és terhek-szállítására van berendezve.

A menetrend már közhírré van téve.  
Kelt Pesten, 1872. évi január hóban.

**A vezérigazgatóság.**